

SÁROSPATAKI IFJUSÁGIKÖZLÖNY

LII. ÉVFOLYAM 1937.
MÁRCIUS—ÁPRIL. HÓ

718

FŐSZERKESZTŐ: GÖNCZY ÁRPÁD
FELELŐSSZERK.: TÓTH GUSZTÁV
MUNKATÁRSÁK: ABLONCZY DÁNIEL,
DOBISZ JÁNOS, FODOR JÓZSEF, JÁNOSI
FERENC, JÓNÁS IMRE, KIRÁLY KÁLMÁN,
ORGOVÁNYI GYÖRGY, SZIKSZAI ISTVÁN,
VINCZE JÓZSEF

TARTALOM:

Március mérlegén. *T. G.* — Jőjjetek ti fáradtak!
Kóris Lajos. — Ünnepi beszéd március 15-én.
Jánosi Ferenc. — Tüntetés. (Novella.) *Deme László.* — II. Rákóczi Ferenc imádságairól. *Tóth Gusztáv.* — II. Rákóczi Ferenc imádságai. (Vége.)
Fordította: *Dr. Gulyás József.* — Este lett. (Vers.)
Király István. — Csábít a város. (Vers.) *Fodor József.* — Olaszországban magyar szívvel. (Vége.)
Gönczy Árpád. — Beszámoló a tavaszi regősútról.
F. G. — Szomorú dal. (Vers.) *Orgoványi György.*
— Hírek.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL SÁROSPATAK, FŐISKOLA. — KIADÓHIVATALI FŐNÖK: CZEGLE IMRE.

MEGJELENIK JULIUS ÉS AUGUSZTUS HÓ KIVÉTELÉVEL HAVONKÉNT. — ELŐFIZETÉS: EGÉSZÉVRE 3 P, FÉLÉVRE 1-50 P, EGYSZÁM 30 FILLÉR. — NYOMTATTA RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA, SÁROSPATAK

Március mérlegén.

*Március idusát a magyar ifjúság az idén szokatlanul zajosan ünnepelte. Beavatott helyről tudom, hogy ez csak nyitány volt: jövőre és azután — ha addig nem fordul a világ — fokozódni fog az izgalom és a mai rendszer elleni tüntetés. Elgondolkozom a nagyhangú, elmúlt, de 1938-ban újra megismétlődő céción. Minek tulajdonítsam vidéki, kisvárosi fejjel az egészet? Konok pesszimizmusom „gyertyaszentelő hangulatba fancesalodik és eldörmögöm itt magam előtt barlangba buhatnék külön véleményemet.“ Pedig én is magyarnak és fiatalnak érzem magam. Mégsem tudom osztani a fiatalság sajtóorgánumának vállveregető tudósítását az idej márciusi ünnepségekkel kapcsolatban: „A csaknem százéves hasztalan halottidézés után mintha végre ébredne a 48-as forradalom szelleme.“ Hát igen itt a bökkenő. Forradalom? Igaza volt annak a bizonyos szegedi ifjúsági szónoknak, aki a hivatalos (jogos?) figyelmeztető közbeszólásra keserűen fakadt ki: *március idusa az ifjúság ünnepe*. Egyszer tudott újabb történelmünkben, eddig igazán nagyot, ha bizony nem is egészen maradandót alkotni a magyarság 48-ban. Azt is az ifjúság tette. De itt egy kis magukba szállás nem árt. *A mai ifjúság képes volna-e ilyenre?**

Eszembe jut a még fiatal, forrongó Reményik verse, aki „Vihar utáni gondolatok“-ban így fakadt ki, hogy csak egyszer adná neki az Isten a viharban mutatkozó erőt: „tudnám, hogy mit csináljak veled.“ Szó sem róla. Nagy erőt képvisel a magyar ifjúság ma is. De ezzel az erővel tudnának-e az ifjúsági vezérek *mit csinálni?* Nagy hangú dikciókat igazán nem ujság máma mondani. Ez volt az átkunk eddig is. A mai magyar ifjúság sem sokkal különb e tekintetben. Sokkal többre nem képes?! Fájdalmas ez a megállapítás. Hiszen fiatal vagyok én is és magamat is megítélem, ha így nyilatkozom. De így van. Ismerem magunkat, látom „a képzetben a műveletlent, tájékozottban a szimatolót, mosolygóban a szadistát.“ „Ez az ifjúság minden kenyéren elmegy vajnak“ — mondja Németh László — „áhitat, hűség, szellemi tisztaság“ hiányzik belőlünk, — vallhatjuk be magunk is szégyenkezve.

Az ifjúság igazán a jövőben él. Ezt a jövőt látjuk veszélyeztetve ma mi: ezért van az ifjúságon belül bizonyos forradalmi hangulat. De nagyhangú dikciók helyett hősöknek öntudatával kellene a magyar ifjúságnak neki feszülnie a jövőnek. Ám örökölt átkunk megakadályoz ebben. Tudniillik az előtünk járó ifjúság elé a lehetőségek majdnem minden küzdés nélkül, ingyen hullottak — mi elének pedig nem: ezzel szemben ingyen szeretnénk a lehetőségek birtokába jutni. A magyar ifjúság nem ismeri a jövőt ostromló elszántságot. Hanem rossz a helyzetünk: forradalom kell — hangzik a jelszó mindenfelé — ha nem is baloldali, legalább is jobboldali forradalom.

Magyar ifjúság! forradalmat csinálni könnyű. De ki vállalja a következményekkel együtt majd a felelősséget? *Magunk revíziójára van szükség első sorban!* Hogy ne vethesse szemünkre senki többé, hogy a mai magyar ifjúság „90 százalékat csirkefogónak tartom s a 10 százalékot azért veszem csak ki, hogy elég tág keretet hagyjak azoknak, akiket nem ismerek, vagy félreismertem.“ Bizony sok jóvátenni valónk van nekünk magunkkal szemben, hogy komolyan vegyenek bennünket és hogy meg is érdemeljük a komolyan vevést.

Nem tudom megérti-e mindenki ezeket, amiket, ha homályosan is, de el óhajtottam mondani. Ifjúság árulónak is bélyegezhetnek érte. Mert bizony látom-tudom, hogy a magyar ifjúság pártján ma szomorúan kevesen állnak. Mi lesz, ha még az ifjúság is ellene van az ifjúságnak? Nem egészen így. Én vallo, hogy Isten a pártunkon áll, ha megérdemeljük. Ő az, aki meggyőzheti a világot.

Másutt az ifjúság zajosan, tüntetve ünnepelte március idusát. Patakon nagy volt a csend és béke. Mégis március idusán sok mindent megláttunk, aminek meglátása más helyen tán nem adatott meg az ifjúságnak a nagy zaj miatt. Mi hálát adunk az Istennek. Mert március idusán olyan útmutatást hallottunk, amelyen akik futnak „erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyük, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.“

T. G.

Jöjjetek ti fáradtak!

Textus: Máté. 11:28.

Fáradt vagyok! Tulterheltek: Kimerültem! Nincs semmihez kedvem... Hallod a bágyadt emberek keserű zenéjét. Ez a sovány melódia visszhangzik egész társadalmunkban. A diák immel-ámmal turkál a könyv sorai között. A tanár fáradtságról panaszkodik. A bágyadt szemű hivatalnok unottan ül az akták fölött. Gyülekezeteink lankadtak. És így tovább. Minden pang. Akár öregre, akár fiatalra tekintesz, kókadtt arcán csak levertséget látsz. Olyan látvány ez, mint egy tikkadt nyári délután az ökrös szekér, amelyben az ökrök bambán unottan cammognak, a szekér kínosan nyöszörög, a béres alszik.

Tudni kell azt, hogy ahol fáradtság van, ott munka nincs. A fáradt ember munkája olyan, mint a sületlen tészta, amelyet jobb nem megenni. A munkához erő kell, amely a bágyadt embernél hiányzik, vagy ha meg is van nem tudja a cél szolgálatába állítani. A kimerült ember nem tud tervezni, nem tud örülni, nem tud ütemet diktálni, pedig ezek a munkához mind hozzátartoznak. A bágyadt, alélt ember a társadalomban egy helyéről kiugrott kerék, amelyik a többit is kimozdítja, karambolt csínál. A fáradtság fokozatos munkahátráltató.

Mi a fáradtság oka? A ma embere úgy gondolja, hogy a munka, a sok megterheltség merítette ki az embert. Hazugság! Nem ér semmit a pihenés, a semmittevés, mert ez még jobban fáraszt. A munkanélküliek azt mondják, hogy fáradtabbak, mintha dolgoznának. A diák örül egy-két napig a vakációnak, de pár nap múlva már nem érzi jól magát, ismét beleesik a fáradt elnyomottságba, kedvtelenségbe. Fürdőzők, üdülők az u. n. pihenés után még fáradtabbak mint voltak.

Mi hát a fáradtság, életuntság oka? Nem a munka. Nem is erőhiány. A fáradtság nem a test fáradtsága, nem a szellem fáradtsága, hanem a léleké. A lélek az, ami kimerült, mert táplálék nélkül maradt. Elsoványodott, megbetegedett. A léleknek egyetlen tápláléka van: Krisztus! A fáradtság igazi oka az evangélium hiánya. A bágyadság, lankadság csak igével távolítható el. Nem lehet nyugalmat

pénzzel vásárolni. A fáradt ember fáradt kulturájának egyetlen mentsége: Krisztus. Hiába a testi, szellemi erő, ha hiányzik az, ami azokat mozgásba hozza.

Milyen nevelés ez a világ! Tele van fáradtakkal, nyugalmat keresőkkel, és pont Ahoz nem mennek, aki mindenkit meg tud nyugtatni. Mennek a világhoz. Testvér! ne felejtse el, a föld a fáradtság birodalma. A föld csak azt adhatja, amije van. Nincs nyugalma, nincs jósága. Itt minden szó teher, minden mozdulat fáradtsággal fenyeget. A föld mindent lefelé vonz.

... Krisztus megáll a fáradt emberek piacán, szeliden hangzik szava: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhellettetek, és én megnyugosztalak titeket.” Az emberek cipelik a terhet, mennek, mennek, de nem jön senki. Elmennek a nyugalom mellett, nem mernek hinni annak, aki a pihenést, az üdülést ilyen olcsón adja.

Ti süket füllűek értsétek meg, új légkörbe kell emelkednetek, ha üdék, vidámak akartok lenni. Csak egy ilyen legkör van: a Krisztusé. Ő elveszi a föld vonzó erejét. Nála a súlytörvénye megszűnik. A teher itt nem lefelé nyom, hanem fölfelé. Megpihentet, de nem úgy mint gondolod, hogy szünetel a munka. Ellenkezőleg. Több terhet rak rád, nagyobb lesz felelősséged, mégsem lankadsz, mert Ő van veled. Az igazi nyugalom nem semmittevés, hanem vidám, örömteljes munka, szolgálat. Nála nincs bágyadság, unottság, mert Krisztusnak nincs fáradt katonája. A szem csillog, az arc mosolyog, mert Ő nézett rá! Így nyugtat, így üdít.

Ő mondja: Jöjjetek ti szomorú, bágyadt emberek, jöjjetek, hogy kedvet, életet lopjak belétek. Jöjjetek ti agyonra kínzott életkomédiások, hogy ragyogjon a szemetek. Jöjjetek mindnyájan kik unjátok az életet, hogy öröm legyen a munka. Jöjjetek ti fáradtak, kik pocsolyából merítettetek, jöjjetek hogy megtámasszalak a véremmel, hogy nyugalmatok legyen. Jöjjetek, hogy élet legyen a földön.

Kóris Lajos
III. é. th.

Ünnepi beszéd március 15-én.*

Ünneplő magyar testvéreim!

Aki emlékezni tud, az csodatevő, mert az emlékezésben a múlt: jelenné válik és a halál: életté! Aki emlékezni tud: ura az időnek, mert hatalma van, hogy a tegnapot: mává tegye, hogy megdobogtassa a kihült szíveket és szóra bírja a néma ajkakat. Aki emlékezni tud, az a legmodernebb ember,

*A Kossuth emléktáblánál.

mert visszamegy a múltba, hogy megértse a jelent és építse a jövőt! Aki emlékezni tud, az az élet hőse, mert tudja, hogy a test halálba dermedhet, de élő marad a szellem, amely megmozgat embereket, korokat és nemzeteket! Ez azt is jelenti, hogy aki emlékezni tud, az a legalázatosabb ember, mert látja, hogy minden élet csak eszköz, aminek rendeltetését a szellem adja!

Igy lesz világossá, hogy a megemlékezés csak akkor lehet élő és építő, színes és mozgalmas, ha a múltat úgy nézzük, mint annak az életnek egy darabját, amelyet mi is élünk. Ezért amikor a tegnapot: mává varázsoljuk, amikor 1848 lázas napjait újra éljük, amikor évtizedek koszorúhalmaza és hazafias beszédei mögül a pataki diák Kossuth Lajos lép elénk, a *mi* életünk lesz gazdagabb és hősiesebb.

Ez az emléktábla is bizonyosága annak, hogy a halott Kossuth Lajos le tudja vetni a nemzeti hősöknek kijáró himes palástot, a ráerőszakolt fennséges mozdulatlanságot és közel tud jönni Sárospatak szívéhez, hogy aki itt tanítvány volt, annak most mi legyünk a tanítványai. Igy leszünk mindnyájan: csodatevők, urai az időnek, modern emberek és az élet hősei, mert a megemlékezés iskolájában Patak neveltje: nevelni tudja Patakot. — És aki idegenben halt meg: életre támad testvér szívekben; aki az egész országhé volt, most néhány percre csak miénk lesz és nekünk adja élete titkát: *élni annyit, mint egy közös ügy mellett halálig kitartani!*

Számára nem volt más közös ügy, mint a halálvonalra érkezett nemzet! És ő azért élt, hogy nemzete halálba ne zuhanjon és meghalt, hogy nemzetének élete legyen! Fogságban és szabadságban, beszédben és írásban, nemesszívű urak és szabad jobbágyok között, békében és háborúban, dicsőségben és vereségben, hazában és hazátlanul, sokszor tévedve, de mindig tiszta szívvel a fajtájáért élt, azért a magyar népért, akit mindenki elnyomott, kismizmizett, koldussá tett, — még a saját vére is! Ezért lett ő a szabadság hőse, az emberi jogok harcosa, a nemzeti műveltség nagy álmodója. Ezért lett utóda a magyar nép hőseinek: a Hollós Mátyásoknak és Rákóczi Ferenceknek. A magyar őserő markolódtól föl benne, azért tudott annyit szolgálni; a magyar értékek borultak benne virágzásba,

azért tud még ma is egyre adni. A halálig kitartás hőse ő, aki idegen égbolt alatt is a magyar égboltra gondol, a halálig magyarok nagy utódja és elődje, aki biztos kézzel dobta egy bizonytalan ügy mérlegébe életét, a szolgálat és áldozat alázatos pataki diákja, akinek az Alma Mater főiskola után Alma Mater-e lett egy egész nemzet.

És a nemzet is szívébe fogadta őt; dalba fonta nevét, aranybetűkkel írta meg életét, magasra emelte példáját, de nem tudta befogadni élete titkát: egy közös ügy mellett halálig kitartani! A dicsőség és hódolat glóriája, amit rászitált alakjára az idő, eltakarta előlünk az élő: hús és vér embert, akit, mert ez volt, mi is követhetünk. És kell is, hogy kövessünk! Ez a tábla örök figyelmeztetés, hogy soha ne felejtse el magyar testvérem, — az emlékezésnél a tét: egy élet! Emlékezni nem lehet felelőtlenül és felszínesen, mert az emlékezés nemcsak életet támaszt, de életet is követel! Aki mer emlékezni, az kényszerül, hogy életét adja a mi közös ügyünkért. Magyar Testvéreim! Ti mertek emlékezni! Fogadjátok el azért Kossuth Lajos élete titkát: halálig kitartani a magyar ügy mellett!

Örökké az élet csukott kapuja előtt ülünk, Istenen kívül minden út zárva előttünk és mégis azt üzeni a nagy pataki diák: halálig kitartani!

Külső és belső elesettségünkben kereszt-hordozás lett a magyar sors és mégis azt üzeni a nagy pataki diák: halálig kitartani!

Napról-napra több a nyomorúság és sírás, a panasz és átok a magyar földön és mégis azt üzeni a nagy pataki diák: halálig kitartani!

Életek roppannak össze és egyre sűrűbben hangzik a síró kiáltás: nem bírom tovább és mégis azt üzeni a nagy pataki diák: halálig kitartani, hogy egyszer — mégis-mégis miénk legyen az élet!

Jánosi Ferenc
ifj. elnök.

Tüntetés.*

Jelige: „Az élet rövid, s mint rossz álom, elszáll.“

Távolról még hallatszottak a kitört kirakat-üvegek csörömpölései, merre csak a horda elvonult. Még visszhangzott a tüntetők kiáltása: „Munkát, kenyeret!“ A felforgatott uccakövezet szomorú tanuságát adta az elfojtott emberi erő keserű kirobbanásának. A tüntetők most megtordultak. Szinte futva igyekeztem menekülni áradatuktól, de hiába. Az előcsapat forgatagába keveredve, sodort a tömeg magával. Igyekeztem ellenállni. Ekkor valaki kiragadott a tolongásból. Nehezen bár, de valahogy mégis sikerült kijutnunk. Hálásan néztem megmentőm felé, de amint meg láttam, az az érzésem támadt, hogy cseber-

* Eredeti novellapályázaton díjat nyert.

ből vederbe estém. Kopott keménykalapos, több napos szakállal éktelenített, kopott ruhájú negyvenöt év körüli férfi nézett rám.

„Láttam, hogy nem akart velük tartani“ — szólalt meg végül. — „Kettőnknek, gondoltam, könnyebben megy a kijutás, én sem akartam velük tartani. De hiszen miért nem? Hiszen bármelyiküknél szerencsétlenebb vagyok.“

„Ugyan!“ vágta közbe, — talán csak azért, hogy mondjak valamit. — Érdekelt, mi tette ezt a kopótruhás embert ilyené. Tulságosan intelligens arca volt.

„Bizony“, vette fel újra a beszélgetés fonálát, „valamikor jobb napjaim voltak! Álomnak tetszik, ha visszagondolok, hogy alig pár

éve még naponta fürödtem, borotválkoztam. Ruháim sem voltak ilyenek. A nevem szakörökben is ismeretes volt. Becsülés és tisztelet vett körül, s én boldog voltam.“

„Na és? Mi történt?“ kérdeztem én, *ki-váncsi érdeklődéssel*.

„Bekövetkezett a nagy fordulat. Gazdasági válság. A bank szanált s engem B-listára tettek. Hiába csináltam akármit, hiába szaladtam akárhová, a Vezér kijelentette, hogy nincs szükség rám. Én az uccán álltam, zsebemben a végkielégítéssel, a bizonytalan jövő felé tekintve. Most mihez kezdjek?“

„De hiszen ott volt a végkielégítés!“ szakítottam izgatottan félbe.

„Mi az egy család számára? Magam, mint-hogy feleségem már egy éve halott volt, még birtam volna belőle egy darabig, de ott volt a két kis gyermek. Nem tudtam nézni őket, ha éhesek voltak. Inkább én éheztem. De ez nem tarthatott sokáig. Állás után jártam, reggeltől estig koptattam az aszfaltot, a cipőm tönkrement, a végkielégítés elfogyott, de állás nem volt. Próbáltam címeket írni, de kérés kezében nem fogott jól a toll. Más után néztem. *Sehol semmi*. Kénytelen voltam alkalmi munkát vállalni. Értettem valamit az autókhoz, néhol akadt egy-két napi soffőrhelyettesítés, de ez is elmúlt. Végül lementem a kocsis mosásig.“

„Rettenetes!“ kiáltottam fel elszörnyedve.

„S a két gyermek mégis mindig elégedetlen volt. Mit tehettem? A végén már kifutói állást is elfogadtam volna. Nevetséges rá gondolni: a főpénztáros úr, mint kifutó! De egyik helyen kerékpár kellett, ahol nem, ott biztosíték. De honnan, miből?“

„Régi barátai nem voltak?“ vettem fel a kérdést.

„Látszik magán, hogy még fiatal!“ mondta keserű gunnyal. „Barát csak két helyen van: a felső tizezerben és az alvilágban. Végül már arra is gondoltam, hogy az utóbbiban fogok kilyukadni. Az is jobb mint éhenhalni. De két kicsi gyermekem visszatartott. Nekik élni kell, nekik apa kell! Néha idegrohamokat kapok, s ilyenkor az öngyilkosságra gondolok. De evvel gyermekeim jövőjét is meggyilkolnám.“

„Az öngyilkosság bűn“, — próbáltam hitet önteni belé.

„Pedig néha nem sok választ el tőle,“ — felelte megtörtén. „Tegnap is gyermekeim sírva enni kértek. Higyje el uram, mindennemű odaadtam volna, ha egy falat kenyeret adhatok nekik. De nem volt. A fejem zugott, úgy éreztem, rögtön végem lesz. Idegrohamot kaptam, nem tudtam, hogy mit csináljak. Kirohantam az utcára. *Hirtelen valami csillogott előttem*. Ösztönösen nyujtom ki a kezemet érte, felkapom. Egy pengő volt. Részegen az örömtől rohantam a legelső péküz-

letbe, hogy kenyeret vegyek. Látni kellett volna gyermekeim arcát, mikor meglátták. Uram, én a mennyben éreztem magam. De a pengő elfogyott, s most ott állok, ahol azelőtt: a nyomor, a nincstelenség útjain. Kitudja, meddig bírom? Most is“, lihegte kifulladásán, „olyan szívgörceim vannak.“

„Vigyáznia kell, hogy...“ kezdtem a mondatot, de hamar abba is hagytam. Az én emberem rohanni kezdett a híd felé. Kalapját lesodorta a szél fejről. Felkaptam és rohantam utána. Valaki rendőrért kiáltott, tán rablásnak hitték. Már egész tömeg üldözte, de beérni nem tudtuk. A híd karfájánál egy pillanatra megállt, majd hirtelen elhatározással felmászott a korlát tetejére. Sovány alakjára glóriát lövellt nyugatról a letűnő nap. Odaértem. Utána kaptam Kabátja kicsúszott a kezemből. Ordítás, süvités, loccsanás. A parti mentők a motorossal hirtelen munkába léptek. Ekkor a bécsi hajó közeledett az öngyilkos felé. A parton feszült várakozás. A motoros rohan, emberei integetnek, késő! Megakadályozni nem lehetett. Mielőtt a motoros odaért volna, a hajó által felvert hullámok elnyelték, talán örökre.

Szomorúan bolyongtam az őszi szélben. Szürkült. A tünetők elvonultak, de szívemben visszamaradt egy felejthetetlen sötét emlék. A két gyermekre gondoltam, kik apjukat ma este hiába várják. Nem is tudom, miért szorongattam kalapját még mindig a kezemben. Megnéztem. B. J. monogram szerénykedett benne. Márkája azonban kitűnő volt.

Másnap az újságban elsőnek pillantottam meg ezt a hírt: „Bezáth Jenő volt bankfőpénztáros, ki 1934-ig a Nemzeti Bankban híven szolgált, s kit akkor is leépítés miatt küldtek el, tegnap d. u. nyomora miatt a Margit-hidról a Dunába vetette magát. Testét még nem találták meg.“ Megdöbbsentem. Ennyit ér egy ember? Egy kis szenzáció, egy kis hír, és más semmi? Azután elfeledik s megy minden a maga útján... Hűvös szél fúj a Citadella felől s Bezáth Jenő lelke talán éppen akkor kopogott be a jobb világ kapuján.

Deme László

VI. gimn. tan.

Öt év, huszonöt intézmény címmel az Országos Református Szeretetszövetség képes albumot adott ki. Írásban és képen arról a munkáról számol be, amelyet öt év alatt végzet. Csodálatos eredményeket találunk ebben az albumban: Öt év alatt 250.000 P.-s vagyont gyűlt össze. Isten áldását kérjük az intézmény további működésére, mert érezzük, hogy ez a „tisztá és szeplő nélkül való istentisztelet.“ A füzetet, aki érdeklődik iránta megrendelheti 40 fillér beküldésével a Szövetség irodájában: Debrecen Maróthy György u. 5. sz.

II. Rákóczi Ferenc imádságairól.

— Mint következő cikkünk mutatja, II. Rákóczi Ferenc imádságainak közlését befejeztük. Ez imádságokról röviden ezeket szeretnénk elmondani. Egy pályamunkából részletet közölve. —

A mult értékeinek átértékelésénél ma már eljutottunk odáig, hogy egyetlen normává nőtt minden kutató szemében az istenes szempont: „az igazak emlékezete áldott.“ Nagyon igaz ember lehetett az Ige e szavaival mérve II. Rákóczi Ferenc, mert az ő jóhírnevét, mint jójövendőjét féltőn dajkálta mindig és dajkálja most is a mi magyar népünk. Dajkálta a magyar II. Rákóczi Ferenc nevét, míg élt, mint reménység tárgyát, dajkáljuk mi most, halála után 200 esztendőnél is később, mint drága emléktűzet, melynek örök lángjánál kihidegülő világunkban melegedni lehet.

Az eszmévé finomult, halhatatlan II. Rákóczi Ferencnek ma két arcát ismeri a magyar közönség.

Első arcával II. Rákóczi Ferencnek találkoztunk mindnyájan az elemi- és középiskola padjaiban tanítóink, illetve tanáraink buzgó-sága révén. Ők a hagyományból, Thaly Kálmántól, Márki Sándortól vették, amiket nekünk tüzes magyar pátozzsal átadtak: hogy nem volt senkisésem nemzeti nagyjaink között, aki tisztábban, önzetlenebbül szerette volna a hazát, aki annyit áldozott volna nemzete szabadságáért, boldogulásáért, mint II. Rákóczi Ferenc. Ez az ő *legigazibb arca*, mely arcon még a következő vonásokat ismerjük: két igaz magyar vértanunak volt unokája, haláltól drágán megváltott igaz magyar apának a fia; akaratban és erőben tulnőtt a magyar kicsiségen; a küzdelem, melyet elveiért hozott, emeli oly magasra meg nem alkuvó lelkét, hogy az ily parányi ember, mint magunk¹ szédeleg, ha hozzá feltekint; emlékére lán-golunk és sírvafakadunk.² Erről az első arcú II. Rákóczi Ferencről írta néniének zamatos búsulással Rodostóból Mikes, ura halála után: „agyveleje annyi volt, mint két embernek szokott lenni, esze is volt annyi, mint tizenkettőnek; micsoda atyánkat vesztettünk el, micsoda pásztorunk hagyott el.“

1913-ban — forradalmi volt a felfedezés és még ma sem csitult el a polémia miatta — meglátta és bemutatta a magyar közönség szűkebb, művelt körében Szekfü Gyula II. Rákóczi Ferenc *második arcát*. Ez az arc bizony szomorubb, törékenyebb, mint az első: az *ember-Rákóczinak* arca ez. Szekfü, mint látni tisztán szerető kritikai elme észrevette, hogy a Thaly-Márki féle Rákóczi arcról az emlékezés lefaragta a dolgok bántóbb szögleteit, szóval az az arc hiányos, kitűzte hát maga elé a mázsás feladatot: II. Rákóczi Ferenc, mint minden történeti alak joggal

tarthat számot arra, hogy ne csupán árnyak, testetlen félistennek nézzük, hanem a körötte szélvészfént kavargó élet változatos forgatagában vegyük szemügyre, melyben csak igazi, hús-vérből való ember állhat meg.³ Az ember-Rákóczinak arca állhatott Ravasz László szemei előtt is, mikor ezt a tragikusan lemondó megállapítást teszi: „Rákóczi győzelem nélküli hős volt, akinek arcán nincsen mosoly, velejárója volt az árvaság és szomorúság,⁴ szóval a minden idők emberének emberi gyarlósága.

II. Rákóczi Ferenc e második arcát már nem ismeri minden magyar. Pedig ez is mindnyájunké. És van, mert volt a dicsőséges fejedelemnek egy *ismeretlen, harmadik arca* is: az *imádkozó* II. Rákóczi Ferenc arca. Ismeretlen ez az arc, mert mélységeit, igazi vonásait nem ismerték, nem is ismerhették a közvetlen kortársak sem. „Hiszen II. Rákóczi Ferenc egész életében magábavonult egyéniség volt, egyszerű szavakkal és fordulatokkal élő szelid lélek, aki azért nem akar belsejéről beszélni, mert tulságosan kerüli a hangos gesztust és embertársait nem akarja sajátmaga személyével elfoglalni.“⁵ Ismeretlen ez az arc ma is, mert ebben a mi kalmár szellemű világunkban alig ketten-hárman próbálkoztak még meg vonásait felfedezni. Pedig, ha közelebb lépünk tárgyunkhoz, mindjárt megállapíthatjuk, hogy II. Rákóczi Ferenc mint istenes őszünk, mint imádkozó magyar is érdemes a tanulmányozásra. Ez ismeretlen harmadik arcú fejedelemnek szemébe nézve érezzük, hogy II. Rákóczi Ferenc imádságai-ban egy megkapóan vallásos, mély és erős lélek éli a maga hallgatag örökkévalóságát. Ez a megragadó tekintetű, szelid, komoly arc, II. Rákóczi Ferenc imádkozó arca, rendületlenül egy felé, az ég felé tör. Isten világának vérvörnyek között meglátott javait akarja, kutatja, kéri, sáfárolja. Folyton előre, egyre mélyebbre száll: ő a messziségek és mély-ségek kutatója. Emésztő, szomjas igazságke-reső volt, tisztaság áhító ember, valósággal tragikus szépségű istenes férfialak, aki élete egy mozzanatától kezdve — mikor már-már zuhantában, ha az égi kegyelem magához nem öleli a pokolig jutott — nem akar egyebet látni csak Istent aki megment. Az Ő gazdagságára tapadt szemei elfordultak mind attól, ami a világe. II. Rákóczi Ferenc-ről, ha ezt az ismeretlen harmadik arcát nézzük el lehet mondani azt, amit Augusti-

¹ Kossuth Lajos mondta.

² Petőfi verséből.

³ Szekfü: A számüzött Rákóczi 51. o.

⁴ „Az örök Rákóczi“ c. cikkében.

⁵ Hóman-Szekfü történelme VI. k. 50. o.

nuszcól olvashatunk, hogy harcokban, bizonytalanságokban élt, imádságaiban nőtt.⁶ Azt írta róla egyik udvari embere, hogy szép nagy ember volt; ha egy néhány-ezer ember együtt állott is kilátszott közülök, mint régen Saul. Ha ezt a tudósítást átvisszük a lelki megállapítások mezejére, nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy II. Rákóczi Ferenc a régi magyar imádságírók galériájában is előkelő helyet foglal el. Sokan vannak a mi magyar multunkban, akik az imádkozásban is, vagy csak az imádkozásban voltak nagyok. Többen vannak olyanok, akiknek megadott imádságaik által áldássá lenni, mint amennyire mi utódok számontartjuk őket. Mint imádkozót, Rákóczit sem tartja számon a magyar értékelés.⁷ Elvértve olvashatunk csak róla ilyen bombasztikus megállapításokat: „A vallomások és imádságai méltóvá tennék, hogy szentté avassa a katolikus egyház.”⁸ Vagy másutt: „Ha nem a józan racionalizmus és felvilágosodás korában élt volna, hanem a középkor színes üvegablakainak átsugárzott világában: talán égi korona övezi fejét és szellemült lényé csodákat fakaszt ma a lelkekben.”⁹

Bizony II. Rákóczi Ferenc a XVIII. század elején messze eltávolodást jelent a racionalizmustól, Descartes valláshoz vezető, Voltaire deista okosságától egyaránt. A magyar vallásos irodalom nagy alakja Ő. Messze volt a hétköznapi embertől s már már a rendkívüliség határát súrolta néha, ki a Krisztus tanítását követvén áldást kért üldözőire, akinek minden dolga okosságból, rendből és kegyességből állott, aki ilyen hitvallást tett az imádkozásról: „Mindenki elegendő magának a rossz cselekvésre, de jót senki sem tud művelni Isten nélkül, amiből az következik, hogy a keresztyénnek szüntelenül imádkoznia, azaz mindig törekedni kell Hozzá; ez az igazi imádkozás lélekben és igazságban, azaz szándékkal és cselekedettel kell, hogy történjék.”¹⁰ Ravasz László már ismert tanulmányában ilyen értékeléssel hozza hozzánk, református teológusokhoz közel a sokszor nagyon katolikus fejedelem imádságait: „az örök magyar lélek praxis pietatiszában II. Rákóczi Ferenc nagyszerű példa. Vallásossága annyira lényeges, annyira evangéliumi, hogy nem igen lehetne csodálkozni, ha kiderülne, hogy íródeákjával, miniszterével, jóbarátjával, Ráday Pállal a korszak legnagyobb református imádkozójával együtt is szoktak imádkozni.”

Mikor ezeket az imádságokat közzétettük, szemeink előtt lebegett a minden Rákóczi-

⁶ Marton János: Augusztinusról levelei nyomán.

⁷ Beöthy és Pintér csak megemlíti, Szerb Antal próbálja értékelni az irodalomtörténetírók közül.

⁸ Rákóczi Emlék-ben. Szerkesztette Tüdös István.

⁹ Zolnai Béla: „Rákóczi az író” c. cikkében.

¹⁰ Önéletrajz 191. oldalán.

kutató számára adott végrendelet, melyet Vallomásaiban hagyott ránk a fejedelem: „Bárki légy valamikor soraim olvasója, a lélek, ne a betűk felett elmélkedjél, szeretben magyarázd, Isten nagyságos dolgait imádd, vétkeimet utáld meg, tudatlanságomra keress mentséget, ne ítélj el meggondolatlanul és értem ki a legnagyobb vagyok a bűnösök közt, Isten kegyelmére legméltatlanabb, Istenhez könyörögj.”¹¹

Szerettünk volna ehhez a végrendelethez hűek lenni. „Dicsérje Istent, aki olvassa ez irásokat.”¹²

Tóth Gusztáv.

II. Rákóczi Ferenc imádságai.

(Vége.)

Szárazságban.

Kemény dolognak látszik előttem a vigasztalás nélkülözése, de ez mind büszkeségem hatása, mind tanácsolása, mely ajándékaidat a magáénak véli; mert ha erősen hinném, hogy azokat, amiket előbb adtál, ingyen adtad, hogyan mernék panaszkodni a visszavettekért. — Jó dolog, Uram, olykor érezni nekem, mi és ki vagyok a vigasztalás édessége nélkül, hogy tudjam, mit érdemel a gonoszságom. Mert mikor tudom, hogy e vigasztalás nélkül én semmit sem tehetek, hozzád annál gyorsabban fogok visszatérni. — Dicsérjen téged, teremtőmet, maga az én szíven szárazsága is, mert én alig tudom neked az imáadás nagyobb hódolatát adni, mint amikor előtted beismerem semmiségemet.

Társalgás közben.

Óh Krisztus, megváltóm, aki az emberekkel az ő üdvök érdekében társalogtál, légy kegyelmes, hogy társalgásod erénye szentesitse az én társalgásomat. Tedd, hogy érezzem jelenléted. Isten, hogy míg az emberekkel tevékenykedem a földön, társalkodásom legyen veled az égben. — Ó szeretet, szívek világossága, ne hagyj el engem, mert ha nem lesz mellettem világosságod, az én társalkodásom tunya és haszontalan lesz.

II. Áhítások háború alkalmával.

A tábor megpillantásakor.

Isten, neked adjon dicsőséget az emberek ez egész sokasága, amelyről könyörületesség azt akarta, hogy én, a méltatlan álljak az élén; tiéd az ezek felett nekem adott hatalom, tedd tehát, hogy általam mindenben akaratom irányítsa őket. — Add, Uram, hogy mindazokat, amikről azt akarom, hogy ezek nekem adják, én reád vigyem vissza és, hogy én is neked nyújtsam, hogy a nekem tőled adott hatalom rád való tekintettel szívem igaz

¹¹ Önéletrajz 437. o.

¹² U. o. 140. oldalán.

alázatossága legyen. — Öntsd, uram, mindek szívébe a te jótetszésed kívánását. hogy minden cselekedetünk előtted a tartozó engedelmesség áldozata legyen.

A tábor indulásakor.

Kelj fel, Uram, védelmünkre, és méltóztass vezetni minket, hogy minden lépésünk, melylyel időleges célunk felé tartunk, minket hozzád, végső célunkhoz vezessen, amelyre vagyunk rendelve. — Oh uraknak ura, aki engem ezek vezérévé tettél, küldd el szent angyalodat, hogy őrizete alatt kikerüljünk ellenségeink késeit; add lelkedet, hogy attól megvilágítva menjünk át a világi élet sötét-ségén. — Ime, Uram, rajtam keresztül a te rendelésedre az emberek ez egész tömege ugyanazt az utat követi, amelyet én írtam elő neki, de mindenikünket a saját vágya vezeti, amely okozza, hogy letérünk parancsolatid útjáról; irányítsd hát lépteinket, hogy úgy haladjunk előre, hogy bűneink félelmében orcad elől-futni soha ne kívánjunk.

A tábor kimérésekor.

Megérkeztünk, Uram a te segítségeddel s könyörületos vezetéseddel a testi nyugal-munkra szánt helyre, de mert nálad nélkül el nem lehetünk, tedd, hogy testünket úgy gon-dozzuk, hogy a rád néző dolgokat el ne ve-szítsük. — Ha te meg nem őrzessz, uram, hiába vigyáznak azok, akik minket őrizni fognak; tehát felettünk örködjön szemed mér-hetetlen kiterjedése, hogy őrállomásunk bizton-ságos legyen. — Uram, aki azt akartad, hogy én ily nagy sokaság őre legyek, és engem azért a test közös gyöngeségeiből mégsem vettél ki, ime én is, aki nyomorult termé-szetem tartozó adóját megadandó, kénytelen vagyok nyugalomra térni, bocsásd meg nekem azokat, amiket törekenységem elhanyagol majd, és tedd, hogy azokban bővelkedjék az akaratom, amelyet feladatod teljesítésének adtál.

A csatarend felállításakor.

A félelem és remegés mily nagy alkalma lenne számomra ez, ha engem erre nem az irántad tartozó kötelezettség vezetne; tedd tehát, hogy ennek ne legyen ellenére az én gyöngeségem, de engem mindenben a te szentséges akaratom kormányozzon. — Ime, Uram, magamat és annyi ezer áldozatot eléd állítok, magamat rendelkezésed alá adom, teljes alázatossággal elfogadom végzéseidnek rólunk hozott határozatát; tedd, hogy e lélek-ben velem együtt mindnyájan egyesüljenek veled. Oktass, vezess, erősíts minket, amint neked tetszik; add, hogy állásunk kötelezett-ségeinek teljesítésében ne lankadjon el erőnk és hogy ezek remélésében ne hiányozzék

nekem az emberi bölcsesség, melyet nekem adtál. — Tedd, Uram, hogy én és ezek azt tegyék, ami hivatásunk rendjében köteles-ségünk, hogy míg azokat, amikre könyörü-letességeddel minket rendeltél, segítségeddel szerencsésen befejezzük, a díjat, melyet ígér-tél, kegyelmedből elnyerhessük.

Az ellenség megpillantásakor.

Kíméld, Uram, kíméld a népedet s ne add romlásra örökségedet, mert ezeket, akiket nekem adtál és azokat, akiket ellenem felkelni látok, megváltó Krisztusom, mint drága véren-den megváltottakat, szeretni parancsoltad. Adj békét, Uram, napjainkban, hogy amiket vét-keinkért igazságosan megérdemeltünk, azo-kat kölcsönös szeretetben élve tegyük jóvá. Oh uram, ha elhatároztad, hogy engem és népemet az ellenem fölkelők által megosto-rozol, fogadj el engem áldozatul, engem sújts, s kíméld ezeket, kiket alám adtál. Hogy ha végre elhatároztad, hogy azokat általunk bűn-teted, tedd, hogy legyünk könyörülő igaz-ságod s nem a szenvedélyünk és bosszúnk eszközei. — Tanácsold nekem, Uram, azt, ami neked tetszik, hogy amennyire rajtam áll, azo-kat buzgón vállaljam és állhatatosan csinál-jam; adj lelket a megkülönböztetésre, adj szívet a végrehajtásra, adj erőt a bevégzéshez.

A kürtszóra.

Szent Isten, te erős és halhatatlan, könyör-ülj rajtunk, szent, szent, seregek istene; le-gyen neked dicséret, tisztelet, dicsőség mind-örökké amen. — A trombiták e zengése enge-met és annyi ezer embert ítélőszéked elé hív; tedd, Uram, hogy annak emlékét oly üdvösen félve emlékezzük, hogy azokat, amiket köteles-ségünk parancsol, megtenni ne hanyagoljuk el. — Sorsunk és életünk a kezében van. óh Uram. Fogadd el a haldoklók lelkeit; tekintsd az élők és a te akaratodból magukat veszélynek ki-tevők áldozatát; ne emlékezz meg bűneinkről, melyeket tettünk, de add, hogy akár éljünk, akár haljunk, az a te szeretetedben legyen.

A győzelem elnyerése után.

Ó Szent Isten, te erős (stb. mint az előbbi-ben.) Legyenek távol tőlem minden emberi tapsok és a hízelgők öröm-ujjongásai, mert lehet-e az az én örömöm oka, hogy annyi felebarátom, annyi ember, akiket szeretni tartoztam volna, megöletett s annyi ezer lélek elveszett, annyi juhomat elvesztettem a nyá-jamból?! — Nem, nem, Uram! Távol legyen tőlem az ezek felett való öröm, de azon, hogy szent akaratod teljesült és, hogy a népemet ez ideiglenes ellenségektől megszabadítottad, tedd tehát, Uram, hogy úgy használjuk a te ke-gyelmedet, hogy ne érdemeljünk új büntetést

sek alá vettetést. — Megszabadítottál engem, Uram, az üldözőmtől, széttörted a vesszőket, melyekkel engem ütöttél, a hátamon dolgozókat ledobtad; adj dicsőséget a nevednek, amelyet én nélkülöd nem adhatok; és hogy, amit adtál, teljes legyen a győzelem, tedd, hogy tökéletes legyen bennem dicsőséged. — Az időleges győzelmem időlegesen használ majd nekem, ha hiányozni fog nekem a lelki győzelem. Megszabadítottál, Istenem, a külső ellenségektől, de amíg élek, mindig harcolni fogok a belső ellenséggel. Hogy tehát használjanak az ideiglenesek, tedd, hogy el ne veszítsem az örökkévalókat, mert nekem semmít sem fog használni az, hogy a külső ellenségeket legyőztem, ha a belsők előtti meghódolás lesz osztályrészem.

A holttestek megpillantásakor.

Óh gyászos látvány, amellyel a világi öröm összevegyül, mily szomorú minden örömtánc, ha téged látunk! Hogyan lehet ott öröm, ahol, oly nagy nyomorúság látszik. — Örülnek, Uram, ha tudnám, hogy e holtak lelkei veled egyesültek; de míg az emberi állapotról emlékezem, elborzadok, s az általad adott győzelmen sóhajtozom, mert inkább akartam volna anélkül lenni, mint egyetlen lélek elvesztését okozni. Legyen irgalmad, óh Uram, e holtak felett, amelyben minket, élőket részesítettél és add kegyelmedet, hogy nyújtott jótéteményidért azok dicsérjenek az égben, és a lélek egyességében, mi dicsérjünk téged a földön.

Csatavesztés után, futásban.

Igazságos vagy, Uram, és ítéleted (maga) a méltányosság. Add, hogy amint a jókat elvettem a kezedből, a rosszakat is fogadjam el; mert nem fogom hinni, hogy ezek, amiket velem tettél, rosszak, míg türelmet fogsz adni. — Te tetted, hogy én azt kívánjam, hogy szentséges akaratod teljesüljön bennem. Add, hogy túrni tudjam azt, amit bennem teljessé akartál tenni, hogy jótetszésed ne legyen számomra szomorúság oka. — Felajánlottam neked magamat, óh Uram, a népem üdvéért; ime neked az áldozatot megismételem, hogy ha neked, talán mégsem tettett elfogadni, tessék neked engem ezért megtartani; tedd mégis, hogy megtartatásom kívánása ne lépje túl soha akaratod határát.

Fordította: Dr. Gulyás József gimn. tanár.

— Senkinek se kedvezz, s ne engedj, személy válogatás nélkül minden rendbeli népnek, bírónak, prédikátornak, papnak, atyádnak, anyádnak, barátodnak az ő íszonyú, uralkodó szarvas bűneit, álnokságát, gonosz cselekedeteit feddjed, kárhoztassad.

(Méliusz Juhász Péter)

Este lett.

Nézd: lehullt a csendes alkonyat.
Szétvetette tarka fátyolát.
A sötét, sűrű falombokat
Esti szellő futja halkán át.

A hegyek felől a néma est
Barna, bús borúval jön felénk,
S tompa fényű, földre omló test
Festi meg az alkony szőnyegét.

Itt a völgyben enyhe este lett.
Lomha árnyak szállnak erre már,
Nézd: az alkony szerteszét esett,
Mint egy színes eltörött pohár.

Király István
VI. o. t.

Csábít a város.

Jaj a város! Megöl a város!
Cibálja, húzza, tépi lelkem
Ragadozó nagy kábítással.
Akarja szívem, lelkem, vérem,
Éltem, vágyam, akarásom.
Mindent akar cserélni mással.

Jaj ne hagyjatok emberek,
Te tiszaparti zöld berek.
Te szép, falusi nyári éj,
Szekérvörgés. óh csak beszélj!
Nézzél rám álmodó világ.
Bólintsál felém száz virág.

Akácillat, szénánk dús szaga
Lengjen körül csodás varázsod.
Megejtő parfóm rám ne leljen
Kakasszó, vagy harangok hangja
Mind erősebben szóljon ott ma
Mert ezer hang hívja a lelkem.

Ne némulj el, dalolj pacsirta.
Ne vess szemembe barna lány.
— Ki értem annyi könnyét sírta —
A kezem fogjad jó anyám.

Cirógassatok dús kalászkok,
Kolompzúgás a messi réten.
Töppedt házak, alvó határok,
Gyermeksereg a faluvégen.

Tarkán viruló május, pünkösd,
Legényvirtus, kaszások sora,
Ártatlanul pihegő éjjel
A mámorvágyam üzd tova.

És nézz szemembe árván, búsan
Szár az sírással árva fajtám.
Öld meg a lelkem kinnal, váddal,
Ha népem, falum odahagynám.

Fodor József
V. é. t. n.

Olaszországban magyar szívvel.

(Folytatás és vége.)

Akit a fejedelmi szépségek iránti vágyakozás Rómába vitt, megdöbbenően komoly, s örökre elfelejthetetlen emlékekkel fogja elhagyni ezt a várost. Azt a Pantheon, a Kapitóliumi-, Leteráni- és Borghese-múzeum, a Santa Scala a történelem új drága aranyporával fogja telehinteni; az a mindent eltakaró emlékek fátján át szinte érthetetlenül újnak és modernnek fogja látni az új egyetemi várost, a modern postaépületet, a balilla-házakat. Pedig ezek nemcsak pusztá szemlélődésre érdemesek, hanem arra is, hogy tanítsanak.

Nápoly.

Ha Róma, e nagy nekropolisz, melyben minden szomorúnak és elmulónak látszik, művészetével bővíti el az idegent, akkor Nápolyról bátran mondhatjuk, hogy művészi alkotásain kívül elsősorban a természet, a táj igazsággal ejti meg a szemlélőt. Róma az egészségnek hatalmas dokumentálójá s így az erő kifejezője, Nápoly a szín, a változatosság; az, ami a hajnalba az ébredés, a dalban a ritmus, az életben a lüktető mozgalmasság. Róma templomos, papos hangulatával, antik reminiscenciáival komornak, sokszor misztikusnak látszik, Nápolyban a folytonos zaj, a járókelők csoportjának a végtelensége, az élénkség az utcákon, a kávéházakban és üzletekben, a szünni nem akaró élet színes hullámválását szemléltetik; bemutatnak egy olyan várost, melyben az élet folytonos ünnephez hasonlít.

Amint az egyik utazó írja nápolyi úti emlékeiben: „van a nápolyiakban, ez elfajult görögök mozgékony, forró természetében valami a Vezuvból, a Vezuv forró áradatából és forró kitöréseiből. Ajkukon mosollyal állanak meg a sír szélén, a halál torkában, mivel a Vezuv állandóan azzal a kitöréssel fenyegeti őket, amellyel egykor eltemette Herkuláneumat és Pompeit.”

Az erők kimeríthetetlennek látszanak ebben a városban, mely örök tavasznak látszik s akik szeretik a zajt, csak menjenek Nápolyba. Akik látni akarják a középkori építészeti emlékeit, a szűk és áporodott levegőjű utcákat, a tipikus délolasz városok építészetét, azok keressék meg Nápoly történelmet és szellemet lehelő utcácskáit. A nyugateurópai mintájú modern palotasorokat is, amelyek az új, a modern Nápolyt jelentik s amelyek csak szemléletesebbé teszik a különbséget a középkori és a mostani architektúra között.

A pompeji ásatások emlékeit őrző Nápolyi Nemzeti Múzeum az idegeneket nagy számmal csalogatja Nápolyba. S aki egyszer bevétődik ebbe a múzeumba, nem nézheti meg-

indulás nélkül a Vezuv kitörésére egy csapásra eltemetett és megsemmisített régi kultúra sok emlékét. A múzeum képtárában az olasz festészet műremekei, különböző osztályaiban a régi világ életének beszédes emlékei halmozódtak össze évszázadokra, sőt ezredekre visszamenőleg. A Maschio Angioino bástyájáról, honnan egykor Nápolyi Johanna hordta végig tekintetét a tengeren, gyönyörű kilátás nyílik a kikötőbe és a tengerre. A Piazza Plebiscito, Fontana di S. Lucia, Posillipo, az egyetem, a színházak külön-külön is megérdemelnének egy leírást.

Pompei.

A Vezuv lába alatt elterülő Pompeit rövid fél óra alatt eléri az utazó Nápolyból. A féltelmetesen füstölgő, csupasz ormú Vezuv lábánál a régi Herculáneum és Pompei helyén ma ismét városok épültek. Mintha minden borzalmával együtt elfeledték volna az emberek az időnként megisméltető földrengéseket, úgy járnak és kelnek ma is ezen a helyen s végzik a mindennapi munkájukat. A régi Pompei, melyet Krisztus után 79-ben teljesen elborított a hamu és a láva, ma csodálkozó idegenek zarándok helye. Az ásatások napfényre hozták az eltemetett várost, házaival, amfiteátrumával, középületeivel, fürdőivel, sok helyen, sértetlenül maradt falstéményekkel és díszítésekkel. Az üres házak között úgy járkálunk kíváncsiskodva, mintha egy kihalt városban lennénk, ahol a mindent megemésztő idő lesorvasztotta a házakról a vakolatot, az ajtókat és ablakokat. A kiasott emlékeket itt is muzeumban őrzik, mint Nápolyban.

Velence.

Kora reggel indult vonatunk Mestreből Velencébe. A tenger felől felszálló párafoszlányok fantasztikus tüneményként vonultak el szemünk előtt, a szürkesség misztériumába borítva előttünk Velencének, a csodálatos városnak körvonalait. A város lassan bontakozott ki, szépen és gazdagon, mint egy pompázó tavi rózsza. Megelevenedett színekben úgy tündöklött a tenger nagy, zöld mezejében, mint a mesebeli gyémánt. Azután mesélni kezdett. Először tartózkodóan és homályosan, mint a doge palota homályos kazamatái, mint a Szt. Márk templom titokzatos boltívei, oszlopai és mécsesei. A lagunák házai, a gondolák, a csillogó kirakatok kezdtek később beszélni, hogy egészen megnyerjenek maguknak, mint a Szt. Márk-téri galambok az idegeneket, akiktől nem félnek elfogadni az elégséget kinyújtott kezükből. Majd megjelennek

előttünk a doge palota ezer titkú szobáiban a középkori civilizáció nemes fiai; a klaszikus idők szabadsághordozó vezérei; a munka és kereskedelem, amely virágzóvá és hatalmassá tette ezt a várost; a borzalmak, amelyek sötétre festették az aranyos, nehéz díszítésű, mives szálakat; a titkos diplomáciai tanácskozások kamarái; a kereskedelmi ügyletek tűzhelyei, hová egykor Bethlen Gábor nemzetépítő reménységeinek száalai is elfutottak; a márvány és érc; a szép és fenség, amelyek együtt teszik Velencét ázsiaivá és göröggé, rómaivá és bizáncivá, „egy jegygyűrű drága kövévé, amely drága kő által egybekelt a keleti misztériumok világa a nyugati kultúrával,” életstílussal.

Búcsúzni ettől a várostól, amely életre ébresztette a munka és kereskedelem erőit; inspirálta Shakespearet, Hugó Viktort és Byront; éltette a szellemet — fájdalmas. Az a futó pillantás, amelyet Velence bizánci épületeiről a XIV. és XV. század épületeire vetettünk, — melyeken a gót és arab elemek csodálatos

vonalakban keverednek — el nem apadó emlékek forrásává lett. A doge palota hatalmas-mennyezet képei, gobelinei, szőttesei és vertművű ékei távolról is megszínesítik az emlékezés világát. Szeszélyes díszítésű, gótiveken nyugvó márványtömegével, bizanci faragású oszlopfőivel olyan ez a palota, mint az élő történelem.

Soraimhoz, melyekkel talán untattam olvasóimat, befejezésül most egy képet illeszték. A kép komoly és mélységes: Michel Angelo alkotása. Mikor Michel Angelo látta a szabadság haldoklását hazájában, vésett egy szép, de szomorú alakot. A tökéletes márványalak homlokára rávéste a keresztyén fájdalmat, szemeit becsukta, egy sirra helyezte és elnevezte éjnek. Éj! Minden látszólagos tökéletessége, színe ragyogása és aranya mellett is éj-halott ez a világ — mégha Velence, vagy Róma is — ha nem ragyog ott minden ember lelke homlokán az örök szomorúságot örömmre csókoló Kereszt.

Gönczy Árpád.

Beszámoló a tavaszi regösútról.

A regölés cserkészmunka. Abból áll, hogy a Főiskola Timótheus-öregcserkészcsapata évenként kétszer kiküldi négy-öt cserkészét a falvakra. Ezek délutánokként templomi istentiszteletet, esténként pedig nótáestet tartanak. Munkájuknak célja kétirányú. Egyrészt gyűjtik, valamint terjesztik a magyar nótát, másrészt közvetlenebbé teszik a Főiskola és a falu közti kapcsolatot. Nálunk három éve folyik a regös munka — kitartásra biztató eredménnyel.

Tavaszi regösútunkon — február 26-tól március 7-ig — bejártuk: Vadna, Hét, Putnok, Sajóvelezd, Kelemér, Sajókaza, Sajókazinc, Sajószentpéter és Hejőcsaba községeket. Természetesen gyalog mentünk faluról-falura.

Cserkészházunkat (a széles karimájú kalappal és bő körgallérral) már messziről észrevették a faluvégi kutyák és hangos ugatással fogadtak bennünket. A nagy zajra felfigyelt a kamra előtt szorgosan rostáló gazdasszony, is, majd hirtelen felkiáltott:

— Juliska, te! Gyere csak, Juliska!

— Mir hij? — hangzik valahonnan.

— Ne kérdezd, gyere! Jaj, már elmentek!

Mire a leány előjött, már messze elhaladtunk a kapu előtt, hátrahagyva a tanakodókat, akik nyilván találgatták, hogy kik vagyunk.

Ilyen, vagy ehhez hasonló derűvel fogadtak valamennyi helyen. — Szállást a gazdánál kaptunk.

A délutáni istentiszteleten — igehirdetés után — Bach Sebestyén Jánosnak egyik szép

zeneművét adtuk elő, majd építő előadás, szavalat és néhány karének (négyesben) hangzott el.

Templom után látogattunk s eközben nótákat és néprajzi tárgyakat gyűjtöttünk.

Este az iskolában vagy népházban vidám nótáestre gyűltünk össze. Jó volt látni kedves testvéreinket, amint gondterhelt arcukon pár órára elsimulnak a ráncok és szívük megtelik igazi örömmel. Felcsillant szemük az ütemes Kossuth-toborzóra, majd könnybe lábadt — hallva a szomorú székelynótákat. Megtelt a terem jóízű nevetésükkel a víg szavalatok alatt és együtt énekeltek velünk, amikor a magyar nótákat muzsikáltuk.

Minden nótáest alkalom volt arra, hogy az Alma Mater adjon egy kis mosolyt drága gyermekeinek: a föld népének, de alkalom volt arra is, hogy ez a nép könnyes, boldog arccal bizonyosságot tegyen a jó öreg Főiskola iránti szeretetéről.

Legnehezebb volt mindannyiunknak az előadás befejezése. Mert ez egyúttal elválás volt azoktól, akik pár órával előbb igaz testvérekké lettek. Mi tagadás benne, szemünkbe is könny tolakodott, amikor halk búcsúdalkunk összeölelkezett áhítatos hallgatásukkal.

Vittünk is, hoztunk is. Vittünk mosolyt, derűt, jókedvet. Hoztunk majdnem háromszáz pengő filléres adományt a regósalap javára és hoztuk ezt a mindennél drágább búcsúszót:

— Visszavárunk!

F. G.

Szomorú dal.

Halkuljatok el
tavaszi szelek,
borúlj be ég
a fejem felett.

Ne nyíljatok ki
boldog virágok,
bánatot szívembe
minek hoznátok.

Ne hivogass te
zöldelő rét;
egy lány se nyújtsa
felém a kezét.

Egy dal se hívjon,
egy név se szálljon,
fagyjon meg a csók
pirosló szájon.

Hulljon le a kar
ölelés nélkül,
aranyló nap
ólommal sötétülj.

Fű ki ne zöldülj,
barna ág te sem;
nem lát meg engem
az én kedvesem.

Nem hallja, hogy hívom
a tavasz felé —
csak mosolyog,
de én pusztulok belé.

Orgovánnyi György.

Hírek.

Március 15-dikét kegyes hódolattal ünnepelte meg a sárospataki főiskola tanári kara és ifjúsága. A délelőtti istentiszteleten Gönczy Árpád szénior prédikált, a Petőfi emléktábla előtt Király Kálmán VIII. g. tan., a Kossuth emléktábla előtt pedig Jánosi Ferenc IV. éves th. tartotta az emlékbeszédet. — A délutáni ünnepélyen a Mudrányteremben ünnepi szónok volt Szirbik Ferenc gimn. tanár — egy-egyed 9-kor kezdődő ünnepélyünkön pedig Farkas István püspök úr tartott előadást „A mai magyar ifjúság nemzeti öntudata“ címen. Ez előadást közlőnyünk első oldalán köszönjük meg szeretettel. — Az ünnepélyeket kórus, zeneszám és szavaltatok egészítették ki. — Itt említjük meg, hogy a püspök úr ünnepi beszéde, melyet a Sárospataki Ref. Lapok közölt, különnyomatban is megjelent és a Közöny kedves Olvasóinak is juttatunk belőle példányszámokat. Az Úr áldása legyen a kisfüzet útrakelésén!

Kazinczy Gábor 80 éves. A PDOSZ elnöke, nyug. kuriai bíró, f. év március 24-én töltötte be életének 80-ik évét. Debrecenben meleg ünneplésben részesítették az ünnepeket, ki a nagy Kazinczy Ferencnek unokája. Sokat áldozott a sárospataki főiskoláért is. Nagyon szereti a pataki diákokat is. Beálunk azért mi is elkésve az ünneplők és örvendezők seregébe s azt kívánjuk az öreg pataki diáknak, hogy Isten őt még sokáig éltesse az egyház, a haza s a pataki főiskola javára és örömére. Kérjük, hogy tartson meg szeretetében ő is továbbra is bennünket, mai pataki diákokat.

A sárospataki főiskola igazgatótanácsának tagját, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának elnökét, dr. Besseney Zénót a Kormányzó Úr Ófőméltósága titkos tanácsossá nevezte ki. Isten áldását kéri további közéleti működésére a sárospataki diákság.

Major Gyula csobaji ref. lelkipásztor és kedves felesége közvetlen keretek között február 27-én délelőtt előadást tartottak arról, hogy egy lelkipásztor, ha komolyan fogja fel hivatását, milyen komoly és hasznos munkát tehet kint falun, a gyülekezet körében. Köszönjük az útmutatást. Bár követői is akadnának közülünk!

Szabó Zoltán dr. sárospataki teol. tanár március 15-én délelőtt a Kálvintéri templomban prédikált, melyet a rádió is közvetített. — Szeretett professzor urunk most tanulmányúton van Németországban. A szombati gyakorlati szemináriumi órákat Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor úr vezeti nagy hozzáértéssel.

V. Csia Sándor és Csombor Jenő budapesti orvosok, ifjúsági munkások tanácsadó előadásokat tartottak a teol. ifjúság előtt március 13-án.

A „Péntek Esték“ sorozatban Ujszászy Kálmán dr. teol. tanár a Ma emberének világnézetéről; Szabó Ernő gimn. tanár pedig a Ma emberének zenéjéről tartott előadást nagyszámú érdeklődő közönség előtt.

A főiskola bejárat falában elhelyezendő két domborműre kiírt (egyik a főiskola alapításával, másik Comenius pataki működésével kapcsolatos) pályázaton nyertes lett Dózsa Farkas András budapesti szobrászművész. Jutalomban részesült Dabóczy Mihály művész alkotása is.

A skót ref. egyház vezetősége február 16-án vacsorára hívta meg az edinburghi Király Szállóban Európa különböző országaiból való stipendiumos diákjait. A vacsorán minden külföldi egyház nevében egy-egy diák beszélt. A magyar ref. egyházzal Kocz Sándor Glasgowban tanuló, volt pataki szénior

tartott rövid előadást. Bár barátokat tudott volna ez által is szerezni a magyar ügynek és megszerették volna benne a magyar fajtát!

Ablonczy Dániel IV. é. th. a pataki leány-polgári iskolásoknak tartott csendesnap alkalmával, előadást tartott Árva Bethlen Katáról.

Húsvéti elekción alkalmával első diák lett Botos Péter, aki természetesen Miskolcot választotta el.

Teológiai Tanári Konferencia volt március 5—6-án főiskolánkban. Résztvevők voltak Kolozsvárról: dr. Imre Lajos és Maksay Albert; Losoncra: Sörös Béla; Pápáról: dr. Trócsányi Dezső és dr. Török István; Budapestről: dr. Kovács J. István; Debrecenből: dr. Csikesz Sándor, dr. Kállay Kálmán, dr. Makkai Sándor, dr. Vasady Béla és a pataki Theol. Kar. Az ifjúság dr. Imre Lajos előadását hallgatta végig.

Lelkész és tanítói közös konferencia volt Sárospatakon április 1—2—3. napjain szép számú érdeklődők jelenlétével. A konferenciát Farkas István püspök úr nyitotta meg és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok úr zárta be. A két beszédet a Sárospataki Ref. Lapok közölte.

A faluszemináristák április 17—18-án ejtették meg tavaszi kiszállásukat a Bodrogköz falvaiba. Munkájukat méltányolva, szeretettel fogadták őket mindenütt, ahol csak jártak. Hisszük, gazdag tapasztalattal és a magyar nép iránti még olthatatlanabb szeretettel tértek vissza.

Cserediakként nálunk jártak Debrecenből: Loós András IV. és Jánosi Imre III. éves teológusok, kiknek helyébe tőlünk Rózsai Tivadar és Tussay János ment el. — Életbe lépett a csereakció Pápa és Patak közt is. Onnan jött Varga József hozzánk; innen Jónás Imre ment hozzájuk. — Egymás megismerése vezessen bennünket oda, hogy *tanuljunk egymástól!*

Kérelem. Felkérem azokat az osztálytársakat, kik a sárospataki főgimnáziumban 1917. évben, vagy a katonai szolgálat miatt előbb vagy később érettségiztek, hogy a 20 éves találkozó előkészítése céljából a saját és az osztálytársak általuk ismert címét közöljék velem dr. Gesztelyi Nagy Endre Budapest, IX., Kén-utca 5.

Kedves Olvasóink! Közlönyünk mult hónapi számához csekklapot mellékelünk, nagyon kérjük olvasóink közül azokat, akik még előfizetésüket nem rendezték, hogy előfizetési kötelezettségüknek tegyenek eleget.

Köszönettel nyugtázzuk e hó 15-ig beérkezett előfizetéseket:

Farkasfalvi Farkas Géza (R.) 10.— Dr. Kérészy Zoltán (Bp.) 6.—, Pungur Béla (D.) 5.—, Kövér Pál (Z.) 3.—, Csulya László (V.) 3.—, Ujszászy Kálmán (R.) 3.—, Fodor Gábor (Bp.) 3.—, Rácz Ilonka (Bp.) 3.—, Harsányi Gusztáv (D.) 1:50, Pálóczi Horváth Zoltán dr. 1:50, Bóna Lajos (Bp.) 3.—, Varga János (T.) 2.—, Dr. Gesztelyi Nagy Endre (Bp.) 3.—, Kövy István (Sz.) 3.—, Bogdányi László (M.) 3.—, Kiséry Béla (P.) 3.—, Dr. Mezőssy Béla (U.) 5.—, Komjáthy Aladár (Ó.) 4.—, Matuszka Margit (Bp.) 5.—, Dr. Moskovits Mór (Bp.) 2.—, Győry Kálmán (E.) 4.—, Palcsó László (D.) 3.—, Dr. Várady Sándor (D.) 4.—, Forgács Gyula (Bp.) 3.—, Papp András (Bp.) 4.—, Fakcsi Lajos (M.) 1:50, Illyés Bertalan (M.) 3.—, Özv. Szabó Istvánné 3.—, Lenkey Gyula (Béla) 3.— pengőt.

Helybeliek közül rendezték előfizetésüket a következők:

3 pengőt fizettek: Balsay Bertalan, Hazay B., Baksy István, Benkő Béla, Bódy Dénes, Boros Adolf, Csontos József, Darányi Lajos, Dávid Zoltán, Dobozi István, Ecsedy Lajos, Halász Dénes, Hallgató Sándor, Dr. Harsányi István, Hegyi József, Harsányi László, Dr. Id-rányi László, Dr. Izsó Bertalan, Jakob Károly, Dr. Jakó János, Kiss Elek, Dr. Kondor Miksa, Kósa Sándor, Harsányi Gusztáv, Dr. Marton János, Dr. Mátyás Ernő, Mészáros Bálint, Mészáros Ferenc, Némegy Gyula, Novák Sándor, Szabó Gyula, Dr. Szabó Gyula, Szalay Róbert, Szathmáry Ferenc, Szívós Géza, Szilágyi Benő, Szepessy István, Szücs István, Tárcezy Árpád, Dr. Trócsányi József, Dr. Ujszászy Kálmán, Dr. Urbán Barnabás, Újváry Dezső, Várszélyi Béla, Vitek Ferenc, Özv. Végh Bertalanné, Dr. Zsiros József, Kostenszky László, Faber Rezső, Kun Dániel.

2 pengőt fizettek: Dr. Fischer Fülöp, Dr. Szabó Zoltán.

1:50 pengőt fizettek: Bálint József, özv. Dr. Batta Istvánné, Bódis Lajos, Konec Ferenc, Kocsis János, Képes Géza, Lázár Károly, Müller Ferenc, Neumann Mór, Nyitrai Lajos, Orbán István, Szabó Károly, Szirbik Ferenc, Zilahy Ferenc.

Az Ifjúsági Közlöny március 15-ki báljának bufettjére, nagy örömeinkre oly sokan adományoztak, hogy nevüket felsorolni, helyszüke miatt nem lehet. — Ez úton köszönjük meg jószívűségüket és kérjük továbbra is támogatásukat.

Szeretettel kérünk minden előfizetőt, hogy lakás-, vagy címváltozás esetén új címüket szíveskedjenek velünk tudatni, hogy a lap küldésében semmi akadály ne legyen.

Kiadóhivatal.

